

var gået af brug andre steder. Det drejer sig om områderne: Amager, Fanø, Rømø, Læsø, Falster og Røsnæs. Afsnittet er kort, fordi disse dragtsærpræg er undtagelsen mere end reglen i den omhandlede periode; men det er samtidig også bogens svageste afsnit; det er i sin fremstilling henvist til at referere ofte ældre undersøgelser, der – som de eneste tilgængelige – bygger på analyser ud fra den opfattelse af folks overalt egnsprægede påklædning på landet i ældre tid, som forfatterne netop vender sig imod – mens de forrige kapitler er bygget på forfatternes selvstændige behandling af problemerne. Behandlingen af disse områder med særlig dragtskik – med så forskellige elementer og årsager til særudviklinger, der er gemt i dem – falder dog med rette uden for bogens sigte, der netop er oplysningen om det almindelige – det store, generelle billede.

Konkluderende må her siges, at bogen er en meget god og konkret introduktion til folks dragtskik på landet i forrige århundrede, og den vil med held kunne benyttes til undervisningsbrug i vide kredse. Gennem hele fremstillingen aner man dog, at bogen er skrevet med folkedansere som målgruppe, og nogle af dens få svagheder, som f. eks. dens bevidste afholden sig fra problemdiskussion, finder sandsynligvis sin forklaring i dette forhold. For forfatterne har det været af stor vigtighed at ramme en pæl igennem den netop i folkedanserkredse dominerende opfattelse, at der kan udskilles en fast dragtsammensætning, som man »i gamle dage« brugte helt entydigt i bestemte egne. I bestræbelserne på at fremstille netop dette forhold så klart som muligt, har man til gengæld givet afkald på at belyse de problemer af videre kulturhistorisk art, der ligger i dragtbilledets mangfoldighed i de omhandlede 50 år. Men som en konkret fremlægning af, hvilket tøj størsteparten af folk gik med på landet i perioden, er bogen fortrinlig.

Birgitte Kjær

Bo Öhngren (red.): Geokod. En kodlista för den administrativa indelningen i Sverige 1862–1951. Studia Historica Upsalensia nr. 86. Uppsala 1977. 197 s. S.kr. 71,00.

Den foreliggende publikation, som er blevet til inden for forskningsprojektet »Det svenska klassamhällets funktioner: Folkrorelsema«, består kort fortalt af en indledning på 3 sider og en kodebog på 185 sider med koder over administrative enheder sorteret henholdsvis efter lokalitetens navn og kodenummer. Når publikationen trods dette noget tørre indhold fortjener en nærmere omtale, skyldes det ikke mindst de fremtidsperspektiver, som ligger på dette område. En geokode er defineret som en geografisk kode, som stedfæster data (jf. Nils Holm: Geokodning. Teori og praksis. Rapport nr. 17, Vejdatalaboratoriet, 1976). Begrebet er i almindelighed kun kendt af geografer og byplanlæggere og tilføjes nu af svenskerne en historisk dimension. Den anvendte kode består af syv cifre: de to første betegner lenet, de to næste herred og retsdistrikt, de følgende to betegner kommunen og det sidste ciffer dele af kommunen. Ved hjælp af en anden kode, som beskriver kommuneændringer, og årstallet for ændringen, er det muligt maskinelt at beskrive udviklingen i den administrative inddeling.

For Danmarks vedkommende eksisterer der desværre ikke en offentliggjort kode, men beskrivelser af ændringerne i de kommunale grænser kan findes gennem f. eks. Statistiske Meddelelser (i forbindelse med folketællinger) eller Nøgle-bindet i TRAP Danmarks 5. udg. For den interesserede er det nok mere nærliggende at henvise til kommunedataarkivet i Dansk Data Arkiv (DDA-019), som indeholder oplysninger om forskellige identifikationer og grænseændringer for samtlige kommuner i perioden 1909–1975.

Interessen for komparativ regional forskning er steget enormt de seneste år, men desværre er kildematerialet sjældent samlet i længere tidsrækker, og skal man gennemføre analyser, som sammenholder oplysninger fra flere datasæt (f. eks. folketællinger, erhvervs-

tællinger, valgstatistik, demografiske og økonomiske forhold m. m.), må der investeres betydeligt arbejde i at omdanne materialet til sammenlignelige tidsserier. En lettilgængelig oversigt over de administrative forhold er en absolut nødvendighed herfor.

På den baggrund er det særdeles spændende, at de nordiske samfundsvidenskabelige forskningsråd har ydet støtte til et nyt fællesnordisk projekt omhandlende regionale tidsserier med henblik på at opbygge et databasesystem på amt/fylke/län-niveau sammensat af tre elementer: 1) Et datasæt for efterkrigstiden 1945–1980, 2) Et længere tidsseriesæt ca. 1850–1980 og 3) Koordinatsmatricer for enhedsgrænser. Projektet vil vare tre år og får hovedsæde i Bergen. Dansk historieforskning vil herigennem kunne få mange muligheder for komparative regionale analyser.

Anders V. Kaare Frederiksen

Johs. Nielsen: Genrejsningshåb og undergangsangst. Dansk forsvarspolitik mellem 1864 og 1870 og folkestyrets første forsvarsordning. Odense Universitetsforlag 1979. 50,00 kr.

Bogen, der er nr. 60 i serien Odense University Studies in History and Social Sciences, følger endnu en godbid til denne anbefalelsesværdige serie og er udgivet efter fagkyndig anbefaling fra professor, dr. phil. Tage Kaarsted og lektor, dr. phil. Knud J. V. Jespersen. Jeg har valgt at anskue bogen ud fra den synsvinkel, at den repræsenterer det første »officielle« forsøg på en revision af en del af historieskrivningen i forbindelse med 1864. Lad det være sagt straks, bogen er meget let læselig og så interessevækkende forfattet, at den læses i ét stræk. Den er lektor Johs. Nielsens hidtil bedste bog med de kvaliteter en moden selvstændigt vurderende og formidlende personlighed forlener den med, men bogen er også et produkt af de omgivelser og omstændigheder, i hvilken den er blevet til.

Hensigten med bogen er at beskrive historien omkring folkestyrets første hærlov, med Johs. Nielsens egne ord »Den nye hærlov afløste »Armeeplanen« af 1842, som havde været grundlag for opstillingen af vore hærstyrker i begge de slesvigske krige. Netop som følge af disse krige havde den imidlertid fået så mange ændringer og tilføjelser, at en gennemgribende nyordning nu var stærkt påkrævet. Hertil kom, at der i den forløbne tid var sket en rivende udvikling indenfor våbentechnikken og i principperne for den landmilitære ledelse og administration. Da rigets udstrækning nu var formindsket og dets militærgeografiske situation, politiske struktur, styreform og lovgivningsmagt samtidig var forandret, måtte 1842-ordningen i alle henseender virke forældet. Den tilhørte enevældens tid, var stadfæstet ved et kongeligt reskript til det gamle General-Commissariats-Collegium, medens hærlovsforslaget af 1867 var udarbejdet af en kommission af officerer og folkevalgte politikere, ændret og forelagt rigsdagen af krigsministeren, behandlet og vedtaget i folketing og landsting og derefter underskrevet af den konstitutionelle konge og kontraseret af den ansvarlige minister. 1867-loven måtte således afspejle både landets nye udenrigs- og indenrigspolitik, dets ændrede strategiske problemer og den almindelige våbentekniske og militærteoretiske udvikling. – Det er hensigten i det følgende først at omtale den udenrigspolitiske og militærpolitiske baggrund for hærens og marinens nyordning, derefter at skildre selve lovgivningsarbejdet og forsvarsdebatten i og udenfor rigsdagen for til sidst at give en redegørelse for selve lovens indhold. I tilslutning hertil vil også flådeordningen af 1868 blive behandlet«.

Efter denne programmerklæring, der lyder såre logisk og acceptabel, vil jeg citere bogens konklusion. »Hæren var en mobiliseringshær, men situationen efter 1864 krævede en hær, der med korteste varsel kunne sættes ind. – Hærloven skabte hverken den talstærke, kamplystne folkevæbning eller den lille, veløvede hær. Den gav os en hær, hvis størrelse, uddannelse og organisation var en mellemting mellem de to. Den var det politisk mulige,